

POSTĘPOWANIE MANDATOWE

Postępowanie mandatowe ...

W kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia z 2001 roku /Dz. U. z 2001 roku Nr 106 poz. 1148/ **postępowanie mandatowe** uregulowano jako jedno z tzw. postępowań szczególnych.

Zgodnie z przepisem art. 95 § 1 k.p.w. postępowanie mandatowe prowadzi Policja, a inne organy wtedy, gdy przepis szczególny tak stanowi. Są trzy rodzaje mandatów: gotówkowy, kredytowany oraz kredytowany zaoczny. W postępowaniu mandatowym można nakładać grzywnę w drodze mandatu karnego:

1. **gotówkowego**, wydawanego ukaranemu po uiszczeniu grzywny bezpośrednio funkcjonariuszowi, który ją nałożył,
2. **kredytowanego**, wydawanego ukaranemu za potwierdzeniem odbioru,
3. **zaocznego**.

Jednakże **mandatem karnym gotówkowym** może być nałożona grzywna jedynie wobec osoby czasowo przebywającej na terytorium Polski lub nie mającej tutaj stałego miejsca zamieszkania albo pobytu. Mandat taki staje się prawomocny z chwilą uiszczenia grzywny do rąk funkcjonariusza, który ją nałożył /poprzednio można było to uczynić wyłącznie wobec "osób czasowo przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej"/.

Mandatem karnym kredytowanym może być nałożona grzywna jedynie wobec osoby innej niż wymieniona wyżej.

Mandatem karnym zaocznym może być nałożona grzywna w razie stwierdzenia wykroczenia, którego sprawcy nie zastano na miejscu jego popełnienia, gdy nie zachodzi wątpliwość co do osoby tego sprawcy; mandat taki pozostawia się wówczas w takim miejscu, aby sprawca mógł go niezwłocznie odebrać. Mandat taki powinien wskazywać, gdzie w terminie 7 dni od daty jego wystawienia ukarany może uiścić grzywnę, oraz informować o skutkach jej uiszczenia w tym terminie. Staje się on prawomocny z chwilą uiszczenia grzywny we wskazanym miejscu i terminie.

Zgodnie z ustawowym wymogiem, **mandat zawiera pouczenie** o obowiązku uiszczenia grzywny w **terminie 7 dni** od daty jego przyjęcia oraz o skutkach nie uiszczenia grzywny w tym terminie.

Podstawową przesłanką do zastosowania trybu mandatowego **jest zgoda sprawcy wykroczenia na przyjęcie mandatu**. Sprawca wykroczenia **musi zostać pouczony** o swym prawie odmowy przyjęcia mandatu oraz o konsekwencjach takiej odmowy, jednakże pouczenie to nie może zmierzać w kierunku swego rodzaju "wymuszenia" zgody na przyjęcie mandatu.

W postępowaniu mandatowym, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej funkcjonariusz uprawniony do nakładania grzywny w drodze mandatu karnego może ją nałożyć jedynie, gdy:

1. schwytano sprawcę wykroczenia na gorącym uczynku lub bezpośrednio po popełnieniu wykroczenia /nałożenie grzywny może nastąpić aż **do upływu 14 dni** od daty ujawnienia czynu/,
2. stwierdzi popełnienie wykroczenia naocznie pod nieobecność sprawcy albo za pomocą urządzenia pomiarowego lub kontrolnego, a nie zachodzi wątpliwość co do osoby sprawcy czynu - w tym także w razie potrzeby po przeprowadzeniu w niezbędnym zakresie czynności wyjaśniających, podjętych

niezwłocznie po ujawnieniu wykroczenia

/nałożenie grzywny może nastąpić aż **do upływu 30 dni** od daty ujawnienia czynu/.

Ponadto funkcjonariusz nakładający grzywnę jest obowiązany określić jej wysokość, zarzucone sprawcy wykroczenia oraz poinformować sprawcę wykroczenia o prawie odmowy przyjęcia mandatu karnego i o skutkach prawnych takiej odmowy.

Wysokość mandatów reguluje art. 96 k.p.w. /minimalna jego wysokość to 20 zł./ Zgodnie z tym przepisem można nałożyć **grzywnę w granicy do 500 zł.**, a w przypadku, o którym mowa w art. 9 § 1 Kodeksu Wykroczeń **do 1000 zł.** (art. 9. par. 1 k.w. – Jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy, stosuje się przepis przewidujący najsurowszą karę, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu środków karnych na podstawie innych naruszonych przepisów).

W drodze mandatu karnego **nie nakłada się grzywny za wykroczenia**, za które należałoby orzec środek karny, a także w wypadku określonym w art. 10 § 1 k.w., (*Jeżeli czyn będący wykroczeniem wyczerpuje zarazem znamiona przestępstwa, a wymierzono kary lub środki karne za wykroczenie oraz za przestępstwo, kara i środek karny wymierzone za wykroczenie nie podlegają wykonaniu; w razie ich uprzedniego wykonania zalicza się je na poczet kar i środków karnych wymierzonych za przestępstwo*).

Konsekwencje odmowy przyjęcia mandatu zostały uregulowane w przepisie art. 99 k.p.w. W takim przypadku /lub w razie nieuiszczenia w wyznaczonym terminie grzywny nałożonej mandatem zaocznym/ organ, którego funkcjonariusz nałożył grzywnę, występuje do sądu z wnioskiem o ukaranie. W tym wniosku zaznacza się, że obwiniony odmówił przyjęcia mandatu albo że nie uiszczył grzywny nałożonej mandatem zaocznym, a w miarę możliwości podaje się także przyczyny odmowy. W konsekwencji nie ma żadnych ograniczeń dla sądu, co do wysokości ewentualnej kary za wykroczenie. O zagrożeniu tym decyduje wyłącznie naruszony przepis kodeksu wykroczeń, a więc obwiniony może być ukarany karą surowszą, niż zaproponowana w trybie mandatowym.

W procedurze wykroczeniowej przewidziano tzw. **nadzwyczajny środek zaskarżania** w postaci uchylenia prawomocnego **mandatu**. Zgodnie z art. 101 § 1 k.p.w. mandat karny /prawomocny/ podlega uchyleniu, jeżeli grzywnę nałożono za czyn nie będący czynem zabronionym jako wykroczenie. Uchylenie następuje z urzędu albo też na wniosek ukaranego złożony w zawitym terminie 7 dni od daty uprawomocnienia się mandatu Organem uprawnionym do uchylenia prawomocnego mandatu karnego jest sąd właściwy do rozpoznawania sprawy /sąd rejonowy lub grodzki/, na którego obszarze działania grzywna została nałożona.

Pouczenie o prawie odmowy przyjęcia mandatu karnego:

1. Sprawca wykroczenia może odmówić przyjęcia mandatu karnego (Art. 97 § 2 Kodeksu Postępowania w Sprawach o Wykroczenia).
2. Mandat karny zaoczny staje się prawomocny z chwilą uiszczenia grzywny we wskazanym terminie i miejscu. Mandat karny kredytowany staje się prawomocny z chwilą pokwitowania jego odbioru przez ukaranego. Mandat karny uiszczany w gotówce staje się prawomocny z chwilą uiszczenia grzywny funkcjonariuszowi, który ją nałożył.
3. Ściąganie grzywny nałożonej w drodze mandatu karnego następuje w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (art. 100 Kodeksu Postępowania w Sprawach o Wykroczenia).
4. Grzywna nałożona mandatem karnym kredytowanym powinna być uiszczona w terminie 7 dni od daty przyjęcia mandatu (art. 98 § 3 Kodeksu Postępowania w Sprawach o Wykroczenia). Grzywna nałożona mandatem karnym zaocznym powinna być uiszczona w terminie 7 dni od daty wystawienia mandatu (art. 98 § 5 Kodeksu Postępowania w Sprawach o Wykroczenia).
5. Uiszczający grzywnę w urzędzie pocztowym lub w banku ponosi koszty opłat manipulacyjnych.
6. W razie odmowy przyjęcia mandatu karnego lub nie uiszczenia w wyznaczonym terminie grzywny nałożonej mandatem karnym zaocznym organ, którego funkcjonariusz nałożył grzywnę występuje do sądu

z wnioskiem o ukaranie sprawcy wykroczenia (art. 99 Kodeksu Postępowania w Sprawach o Wykroczenia).